

Záhorského potoka a v přírodních rezervacích Selský potok na Ústeckoorlicku a Královská zahrada na Českořebovsku.

V posledních pěti letech bylo v Pardubickém kraji podobným způsobem zmapováno cca 350 lokalit bledulí a pověřeným úřadům předána dokumentace k 98 konkrétním lokalitám. Dalších 45 lokalit bylo vymezeno na území navrhovaného přírodního parku Údolí Moravské Sázavy, kde je rozsah výskytu bledulí nutné znát pro posouzení stále se množících žádostí o zalesnění.

Dokumentaci výskytu bledulí je možno provádět maximálně do poloviny května, nejlépe však v době na počátku kvetení, kdy je rozsah populací dobře patrný. V pozdější době, kdy bledule odkvétají a jsou v lokalitách nahrazeny masovým výskytem sasanky hajní, je práce již velmi ztížena. Listy bledulí jsou pod nadrostem patrné maximálně do konce června, v té době však už nelze odhadovat velikost ani rozsah populací. Proto pro získání kvalitních dat lze v tomto směru jen velmi omezeně využít mapování biotopů v rámci projektu Natura 2000, které probíhá obvykle až v době, kdy bledule už nejsou patrné, a nemusí tedy být podchyceny ani velmi bohaté lokality.

Zároveň s mapováním bledulí se uskutečnilo mapování výskytu sněženky podsněžní-

ku (*Galanthus nivalis*). Tento druh se v Pardubickém kraji vyskytuje mnohem vzácněji, bez výrazného soustředění do určité oblasti, a často právě společně s bledulí. I u něj lze jen těžko hodnotit, zda jde o přirozený, nebo druhotný výskyt.

Fotografie Zuzana Růžicková
Autorka pracuje na Správě CHKO Železné hory
a v Krajském středisku AOPK ČR Pardubice

Bledule jarní (*Leucojum vernum*)

je vytrvalá, 10–30 cm vysoká bylina s podzemní cibulí, listy v přízemní růžici a s jedním (vzácně dvěma) květy na konci přímého stvolu. Rozkvétá od února do března v olšinách, lučních nebo lesních prameništích a na vlhkých loukách od nížin do hor, nejčastěji v rozmezí nadmořských výšek 300 až

600 m, ojediněle až do 1 000 m. Areál rozšíření sahá od jižní do střední Evropy, v České republice se vyskytuje v širokém pásmu od Krušných hor přes Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory a Českomoravské mezíhoří na Českomoravskou vrchovinu. Mimo tuto oblast je poměrně vzácná, na Moravě směrem k východu postupně vyznívá.

Nové lokality šikouška zeleného, tentokrát v Krkonoších

Eva Holá, Viera Horáková, Eva Novozámská

Šikoušek zelený je v celé Evropě považován za vzácný druh, je řazen mezi zranitelné až ohrožené druhy v červených seznamech mnoha zemí a v rámci projektu Natura 2000 je mapován po celé Evropě. V České republice je považován za ohrožený druh (EN).

V České republice je současné době znám z více než 80 lokalit, z toho 37 bylo nalezeno v CHKO Jeseníky (ZMRHALOVÁ et al. 2010). Další oblastí s větším počtem lokalit je CHKO Beskydy. V Krkonoších byl šikoušek nalezen poprvé v roce 2011 (HORÁKOVÁ 2011), žádné historické lokality zde nejsou známy (SOLDÁN 1999). Nejbližší historickou lokalitou jsou Hejnice v Jizerských horách, nejbližší recentní lokality jsou přírodní rezervace Peklo u Nového Města nad Metují a Svatojiřský les u Nymburka.

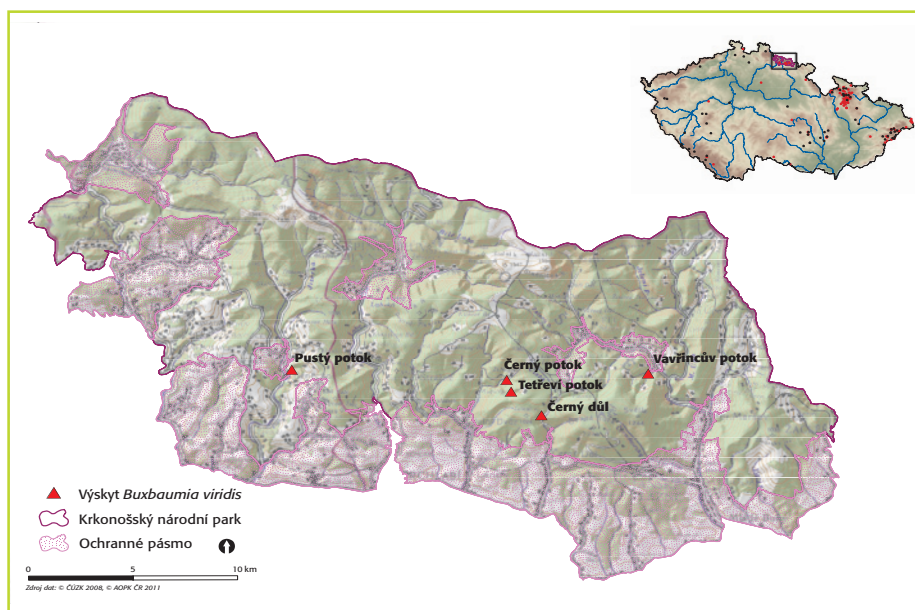
Šikoušek zelený (*Buxbaumia viridis*) je velice drobný mech. Vlastní zelená rostlinka

(stélka) je redukována na pouhých několik málo µm, a proto je viditelná pouze ve fázi sporofytu. Ten je tvořen štětem a tobolkou a není nikterak velký, měří pouze 1–2 cm. Nové zelené sporofyty vyrůstají na podzim, na jaře a v létě se z nich uvolní spory sloužící k rozšiřování, prázdné tobolky postupně zhnědnou, avšak přetrvávají po celý rok. Šikoušek roste na vlhké tlející dřevní hmotě. Obsazuje zetlelé padlé kmeny i drobné úlomky dřeva, ztrouchnivělé pařezy i větve jehličnatých, méně často listnatých dřevin. Pro jeho výskyt je zapotřebí tlející dřevní

hmota, proto odstraňování padlých kmenů a větších větví v lesích je největší příčinou ohrožení.

Mapování šikouška zeleného v Krkonošském národním parku

V květnu a červenci 2011 byly za pomoci pracovníků Správy KRNAP vytipovány lokality s potenciálním výskytem šikouška zeleného (lokality s dostatečným množstvím padlého dřeva a blízkým vodním tokem) a následně prozkoumány.

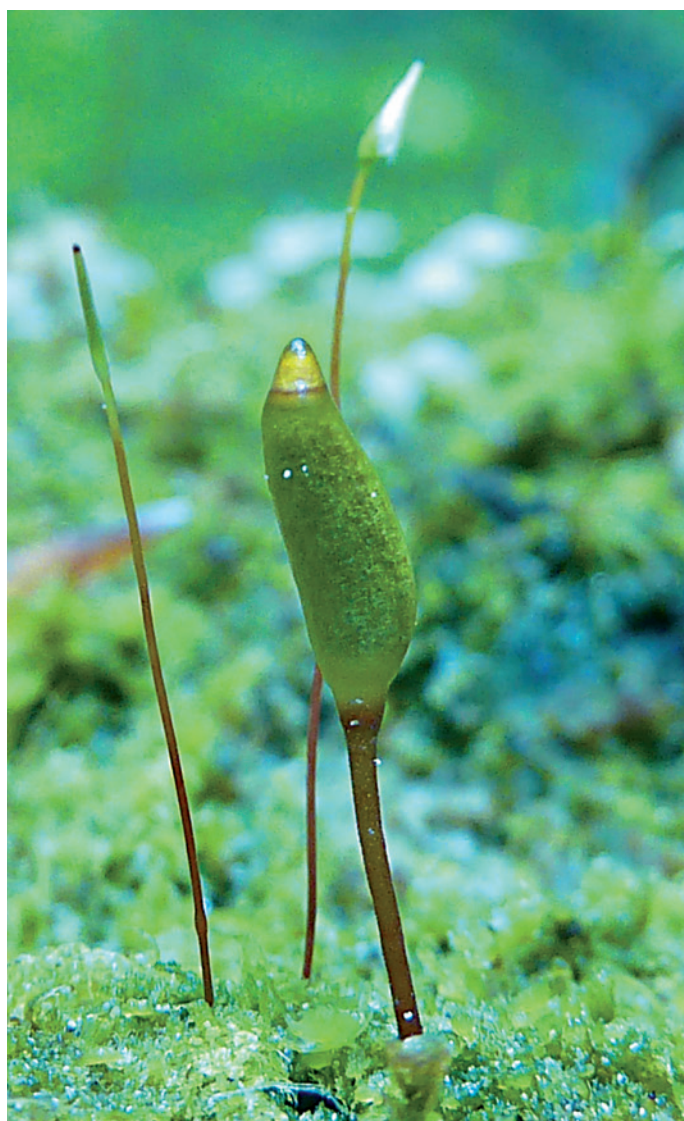
Výskyt šikouška v KRNP. Červené trojúhelníky na mapce vlevo znázorňují recentní lokality (údaje 2000–2011, AOPK ČR), černé body na mapce vpravo nahoře znázorňují historické lokality podle SOLDÁNA (1999).

Šikoušek byl nalezen na 5 lokalitách: Tetřeví potok, Pustý potok, Vavřincův potok, Černý důl a Černý potok. Na Tetřevím potoce byl nalezen na třech a v Černém dole na dvou kmenech (tj. mikrolokalitách). Šikoušek obvykle preferuje kmeny jehličnatých stromů, nicméně na lokalitách Tetřeví potok a Černý potok byl prokazatelně nalezen na bukovém kmenu či pařezu, na lokalitě Vavřincův potok rostl dokonce na kmenu břízy. Není vyloučeno, že roste na mnoha dalších místech s dostatečným množstvím padlého dřeva, a proto je nutný další průzkum jeho výskytu.

E. Holá, ředitelství AOPK ČR,
Sekce výzkumu a dokumentace
E. Novozámská,
Přírodovědecká fakulta UK
V. Horáková Správa KRNP

Poděkování

Mapování výskytu šikouška zeleného bylo podpořeno Správou KRNP.

Zelený sporofyt šikouška

Lokalita	Celkový počet sporofytů a štětů	Počet mikrolokalit	Typ dřeviny	Nadmořská výška
Tetřeví potok	23	3	buk, kmen	910
Pustý potok	2	1	pravděpodobně smrk, mohutný pařez	620
Vavřincův potok	6	1	bříza, kmen	800
Černý důl	3	2	smrk, kmen	895
Černý potok	1	1	buk, mohutný pařez	780

LITERATURA

HORÁKOVÁ V. (2011): Tajemný šikoušek. – Krkonoše a Jizerské hory 10: 39. – SOLDÁN Z. (1992): *Buxbaumia viridis*. – A Candidate of „Red Lists” of Bryophytes. – Bryonora 9: 40-44. – ZMRHALOVÁ M., KOVAL Š., HOLÁ E. (2010): Nové poznatky o výskytu mechu šikouška zeleného – Ochrana přírody 3(66): 24-26.

SUMMARY

Holá E., Horáková V. & Novozámská E.: New Localities for the Green Shield-moss, This Time in the Krkonoše/Giant Mts.

New localities of the Green Shield-moss, also known as the Green Bug Moss or Bug-on-a-stick Moss (*Buxbaumia viridis*) were found in the Krkonoše/Giant Mountains. These are namely the Tetřeví potok/Capercaillie Brook, Pustý potok/Wild Brook, Vavřincův potok Brook, Černý důl/Black Pit and the Černý potok/Black Brook.